

...

Fővárosi Ítéltábla

10.Gf.40.224/2022/7.

A Fővárosi Ítéltábla az Olsavszky Ügyvédi Iroda (cím10., ügyintéző: dr. Olsavszky Péter ügyvéd) által képviselt Felperes1 (Cím2.) I. rendű és Felperes2 (Cím2.) II. rendű felpereseknek a Vitári Ügyvédi Iroda (cím8, ügyintéző: dr. Vitári Jenő ügyvéd) által képviselt cím1 (cím1) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. március 31-én kelt 21.P.20.613/2019/33. számú közbenső ítélete ellen az alperes által 34. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja és az I. rendű, valamint a II. rendű felperesek keresetét elutasítja;

kötelezi az I. és a II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 708.750 (Hétszáznyolcezer-hétszázötven) forint, továbbá 123.500 (Százhuszontháromezer-ötszáz) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 531.600 (Ötszázharmincegyezer-hatszáz) forint le nem rótt kereseti illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperesek végleges elsődlegesnek nevezett keresetükkel az alperessel 2008. április 25-én megkötött deviza alapú kölcsönszerződés – árfolyamkockázat viselését korlátlanul a felperesekre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége miatti – teljes érvénytelenségére alapítottan 6.386.219 forint túlfizetés és ennek 2020. augusztus 15-étől járó törvényes késedelmi kamata visszafizetésére kérték kötelezni az alperest; másodlagos keresetük a szerződésnek a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai szerinti érvénytelensége alapján 8.859.367 forint és késedelmi kamata visszafizetésére kötelezésre

irányult; míg harmadlagos keresetükkel a szerződés I.4. és VIII.11. pontjaiba foglalt – az adósok mindenkori tartozásának tanúsítási módjára, a ténytanúsítványra, továbbá a banki könyvek és nyilvántartások irányadónak való elfogadására vonatkozó – feltételek tisztességtelenségének megállapítását kérték.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, mert álláspontja szerint a perbeli szerződés a felperesek által megjelölt egyik okból sem érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a peres felek között 2008. április 25. napján megkötött „kölcönszerződés magánszemélyek részére lakásvásárlás céljára svájci frank alapú elszámolással 6 hónapos kamatperiódussal” elnevezésű szerződés érvénytelen.

A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság a peres felek közötti fogyasztási kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét az árfolyamkockázat viselését korlátlanul a felperesekre hárító szerződési feltétel világosságának és érthetőségének szempontjából vizsgálta és ennek alapján látta megállapíthatónak. A világosság és érthetőség megítélése során az okiratok tartalmát, ebben a körben a szerződéstől elkülönülő, de a felperesek által a szerződéskötés napján aláírt „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatáról” elnevezésű nyilatkozatban (a továbbiakban: Tájékoztató), valamint a szerződés Svájci frank klauzula címet viselő VII. fejezetében foglaltakat vette figyelembe, mert az írásbelit meghaladó, annál részletesebb szóbeli tájékoztatás megtörténtét a tanúk vallomása nem támasztotta alá.

Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-186/16. számú Andriuc és társai ítéletéből, valamint C-51/17. számú Ilyés ítéletéből azt a következtetést vonta le, hogy a világos és érthető tájékoztatásnak konjunktív feltételként magában kell foglalnia egyrészt azt, hogy a fogyasztónak a futamidő alatt végig a svájci frank forinthez viszonyított mindenkori árfolyamának figyelembevételével számított törlesztő részletet kell fizetni, másrészt, hogy az árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, melyek előre nem kiszámíthatóan bármikor, a hitel futamideje alatt is reálisan bekövetkezhetnek, harmadrészt, hogy ez a forinthelekhez képest fokozott kockázattal jár, amennyiben ennek következtében az adósok fizetési kötelezettsége bármilyen mértékben korlátlanul, akár többszörösére is megemelkedhet, negyedrészt, hogy az árfolyamváltozás kockázatát a forintheleknel kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalják. Az olyan tájékoztatás, ami nem hívja fel a fogyasztó figyelmét kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa az EUB C-227/18. számú VE végzésében kifejtettek szerint csak abban az esetben felel meg a világos és érthető tájékoztatás követelményének, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem a kapott tájékoztatás alapján értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit, amely utóbbi követelményt az EUB a C-186/16. számú Andriuc és társai ítéletben és a C-51/17. sz. Ilyés ítéletben is megfogalmazta. A pénzügyi intézmény a tájékoztatásában nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás előnyös

tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányok, illetőleg kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, továbbá nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.

Az elsőfokú bíróság értékelése szerint a szerződés VII.2. pontja nem teljesíti a világos és érthető tájékoztatással szemben felállított fenti elvárások egyikét sem, mert abban az adósok csak arról tesznek nyilatkozatot, hogy megértették azt a banki felvilágosítást, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkeztet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem svájci frank forrás és ezen információk tudatában is igénybe kívánják venni a kölcsönösszeget. A szerződés előbbi rendelkezése nem tekinthető árfolyamkockázati tájékoztatásnak, mert az nem tartalmaz információt az árfolyamkockázat mibenlétéről és arról, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, így a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet és mindez nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent. Nem tér ki továbbá a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (C-51/17. Illyés ítélet [74] pontja), a szerződési feltételben kizárólag az szerepel, hogy az alperes az árfolyamváltozással járó kockázatot a felperesekre telepíti.

Az elsőfokú bíróság a felperesek személyes előadása alapján csak azt látta megállapíthatónak, hogy a devizában való nyilvántartással, azaz a futamidő alatti svájci frankra való átszámolással tisztában voltak, a világosság és érthetőség további feltételei azonban nem teljesültek, mert a felperesek számára adott tájékoztatás nem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeinek megfelelő megismerhetőségét. Álláspontja szerint ez a perbeli konstrukció esetén azért is szembetűnő, mert a türelmi idő alatt a felperesek csak kamatot fizettek, a tőketartozásuk változatlan maradt, ezért az árfolyam változásának kedvezőtlen hatása jelentősen érvényesült.

A külön íven szövegezett Tájékoztató tartalmi vizsgálata körében kiemelte, hogy a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke emelkedésének a lehetőségéről adott tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy a törlesztő részlet korlátlanul megnövekedhet, azaz az adósok jövedelmi-, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. A „magasabb forintösszeg” konkrét adatok, számok, arányok nélküli meghivatkozása jelentheti azt is, hogy az csak nehezen viselhető, de teljesíthető fizetési kötelezettséget jelent a fogyasztóra. A Tájékoztató nem tartalmaz a forint árfolyamának a svájci frankhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket, részletes és informatív magyarázatot a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő, a forintügyletektől eltérő kockázatokra. Legfeljebb a deviza hitel lényegének ismertetéséhez, de nem a szerződésből eredő árfolyamkockázat jellegének megismeréséhez elegendő annak rögzítése, hogy a kölcsön nyilvántartása és visszafizetése devizában történik és jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem svájci frank forrás, továbbá, hogy a deviza árfolyama napról-napra a piaci mozgások hatására változhat. Mindez nem tekinthető az EUB által felállított követelményrendszernek megfelelő tájékoztatásnak, mert a Tájékoztató egyforma valószínűséggel utal arra, hogy a svájci frank árfolyama csökken a forinthez képest, vagy a forint árfolyama csökken a svájci frankhoz képest, így az árfolyamváltozás egyaránt növelheti és csökkentheti a finanszírozás

forint ellenértékét, amely megfogalmazást úgy kell érteni, hogy a forint árfolyamának svájci frankhoz képest való változása mindkét irányban egyenlő valószínűséggel bekövetkezhet, amelyhez hasonló tartalmú tájékoztatás az EUB C-227/18. számú VE végzése értelmében sem megfelelő és ugyanerre a következtetésre jutott a Kúria az alperestől eltérő pénzügyi árfolyamkockázati tájékoztatójával kapcsolatosan a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú felülvizsgálati ítéletében. A tájékoztatás semmilyen formában nem utal a forint súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkezhető valós lehetőségére és arra, hogy ennek következtében az adósok helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amely követelményt az EUB több határozatában – egyebek között a C-670/20. számú ítéletben is – megfogalmazta, amikor az átláthatóság értelmezése körében úgy foglalt állást, hogy a tájékoztatásnak lehetővé kell tennie, hogy a fogyasztó megértse azt a tényleges kockázatot is, amelynek a szerződés teljes időtartama alatt kiteszi magát abban az esetben, ha az a pénznem, amelyben a jövedelmét kapja, a kölcsön pénzneméhez képest jelentősen leértékelődik. A Tájékoztató nem tér ki az árfolyam és a svájci frankra irányadó kamat változásának a felperesek fizetési kötelezettségére egyenként előidézett és együttesen gyakorolt hatására sem. Az elsőfokú bíróság a Kúria Pfv.I.20.115/2021/5. számú felülvizsgálati határozatára utalva arra következtetett, hogy az alperes által adott tájékoztatás tartalma nem felel meg a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban és a C-26/13. számú, C-186/16. számú, C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ítéletekben foglaltaknak.

Az elsőfokú bíróság a szerződést a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai alapján nem találta érvénytelennek, mert a szerződés tárgya, valamint a törlesztő részletek száma és összege a szerződés rendelkezései alapján a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban és az 1/2016. Polgári jogegységi határozatban foglaltakra is figyelemmel kiszámítható módon meghatározott. Nem eredményezi a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségét, ha a szerződés – ahogy azt a felperesek állítják – nem a valóságnak megfelelően tartalmazza a teljes hiteldíj mutatót (a továbbiakban: THM), mert a jogszabály ahhoz fűzi a semmisség jogkövetkezményét, ha a szerződésben egyáltalán nem szerepel a THM, amit a perbeli szerződés III.5. pontja százalékos mértékben rögzít. A szerződés magában foglalja a szerződéskötés napjára vonatkozóan az ügyleti kamat százalékban kifejezett értékét, amely valóban csak tájékoztató jellegű, azonban a feleknek a szerződés III.2. pontjába foglalt megállapodása szerint a hirdetményben megállapított értékre való utalással az ügyleti kamat kellően meghatározott. A szerződés I.4. pontjában és VIII.11. pontjában foglalt, a tartozás tanúsítási módjával, a ténytanúsítvánnyal, illetve a banki nyilvántartások és könyvek irányadóságával kapcsolatos szerződési feltételt a Kúria eseti döntéseiben, valamint az 1/2018. számú gazdasági elvi határozatban kifejtettekkel egyező indokok mentén nem találta tisztességtelennek.

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú közbenső ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperesek egyetemleges marasztalását a perköltségben.

Az elsőfokú döntést a szerződésnek az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel tisztességtelenségén alapuló érvénytelensége tekintetében tartotta megalapozatlannak és jogszabálysértőnek, mert álláspontja szerint a külön okiratba foglalt Tájékoztató tartalmilag megfelel a rHpt. 203. § (6) bekezdésében és (7) bekezdés a) pontjában foglaltaknak, továbbá a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban és a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban,

valamint az EUB elsőfokú bíróság által megjelölt előzetes döntéshozatali ítéleteiben a világos és érthető tájékoztatással szemben támasztott feltételeknek és azoknak a követelményeknek is, amelyeket az elsőfokú bíróság konjunktív feltételként határozott meg.

A tájékoztatás nem korlátozódik csupán az alaki- és nyelvtani érthetőségre, mert az arra is kitér, hogy a forint leértékelődése a törlesztő részletek növekedését eredményezi, az EUB C-96/14. számú Van Hove ítéletében meghatározottak szerint érthetően ismerteti a szerződési feltételben leírt mechanizmus működését olyan módon, hogy a fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelheti a számára ebből eredő gazdasági következményeket. A Tájékoztatóban felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy a forint és a svájci frank átváltási aránya, vagyis az árfolyam a napi piaci mozgások hatására változhat és egy esetlegesen kedvezőtlen árfolyamváltozás, azaz emelkedés számukra előre nem látható, ki nem számítható többletköltséget okozhat. Kitért arra is, hogy a svájci frank forinttal szembeni árfolyamának emelkedése esetén a forintban kifejezett törlesztő részletek összege nő, mert ebben az esetben több forintot kell svájci frankra átváltva az adósoknak felhasználnia. Ezt meghaladó tájékoztatás nem terhelte, mert a gazdaságtudomány által kidolgozott, a különböző devizák egymáshoz viszonyított értékét meghatározó tényezők külön-külön és együttesen kiváltott hatását részletező elméleteket nem kellett ismertetnie és a 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a tájékoztatási kötelezettségnek nem kellett kiterjedni az árfolyamváltozás várható alakulására. Minderre figyelemmel nem tartotta helytállónak és az EUB gyakorlatából levezethetőnek az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, amely szerint a megfelelő tájékoztatáshoz a forint árfolyamának a svájci frankhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket kellett volna bemutatnia, továbbá részletes és informatív magyarázatot kellett volna nyújtani a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő, a forint ügyletektől eltérő kockázatokra.

A perbeli esetben teljesült az az elvárás is, hogy a felperesek felismerhessék, valós kockázatot jelent a fizetési kötelezettségük mértékére az árfolyamváltozás, a Tájékoztatóban foglaltak alapján a felpereseknek lehetőségük volt felismerni és mérlegelni azt, hogy vállalják-e az ebből eredő kockázatot. Ezen kívül a szerződés VII.2. pontjában foglalt svájci frank klauzulából egy átlagosan figyelmes és körültekintő fogyasztó számára érthetőnek és világosnak kellett lennie annak a ténynek is, hogy az árfolyam folyamatosan változhat, amely jelentős kockázatot hordoz magában, ez azt a veszélyt jelenti, hogy a forint leértékelődése a törlesztő részletek emelkedésével jár együtt. A szerződés előbbi rendelkezése kifejezetten azt rögzíti, hogy jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik és egy átlagosan körültekintő fogyasztónak a szerződésből, valamint a külön íven szövegezett Tájékoztatóból meg kellett értenie azt is, hogy egy számára kedvezőtlen árfolyamváltozás gazdasági következménye az, hogy növeli a szerződésből eredő fizetési kötelezettségeit, mivel emelkedik a törlesztő részlet és a tőketartozás forintban kifejezett összege is, így a felpereseknek adott tájékoztatás megfelel az EUB C-51/17. számú Ilyés ítéletében meghatározott követelményeknek is. A kockázatviselés korlátatlanságát nem kell szó szerint feltüntetni, elegendő, ha értelmezés útján egyértelmű, hogy a kockázatot teljes mértékben az adós viseli, amely ténynek, valamint annak, hogy ez egy ténylegesen fennálló kockázat a Tájékoztató tartalma alapján ismertnek kellett lennie a felperesek számára.

Érvelése szerint a felpereseknek attól függetlenül is kellő idő állt rendelkezésre annak eldöntéséhez, hogy a szerződést megkötik-e vagy sem, hogy a Tájékoztatót a szerződés

megkötésének napján, de az okiratokból kitűnően a szerződés aláírását megelőzően írták alá. A felperesek egyébként nem voltak elzárva annak lehetőségétől, hogy további információt kérjenek az alperestől az árfolyamkockázatra vonatkozóan és maguk sem állították, hogy ettől az alperes elzárkózott volna. A kellő időben történő tájékoztatás fogalma az EUB gyakorlatában sem jelenti azt, hogy a tájékoztatásnak a szerződés megkötésétől eltérő napon kell megtörténnie, hanem olyan időben, hogy az átlagfogyasztónak objektíve lehetősége legyen a Tájékoztató elolvasására és megértésére. Hangsúlyozta, hogy a felpereseket szerződéskötési kötelezettség nem terhelte, akkor szerződhetek, amikor saját meggyőződésük szerint minden információ birtokában voltak. Nem voltak elzárva attól sem, hogy a szerződéses iratokat elvigyék áttanulmányozásra, így a kellő idő hiányára visszaélés-szerűen hivatkoznak, mert a szerződés akkor jött létre, amikor azt aláírták és utólag már nem hivatkozhatnak arra, hogy korábban írták alá, mint ahogy az nekik előnyös lett volna. A polgári jog alapelveivel is ellentétesnek találta a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy az általuk aláírt okirat tartalmát nem ismerték, amely felróható magatartásra előnyök szerzése végett nem hivatkozhatnak.

Hangsúlyozta, hogy a Kúria a perbelivel azonos tartalmú szerződéses rendelkezésbe, illetve Tájékoztatóba foglalt árfolyamkockázati tájékoztatást a jogszabályoknak megfelelőnek és az EUB gyakorlata alapján is világosnak és érthetőnek ítélte több, a fellebbezésben részletesen idézett felülvizsgálati határozatában (Gfv.VII.30.020/2018/5., Pfv.I.20.306/2019/6., Pfv.I.21.062/2019/14., Gfv.VII.30.319/2019/7., Pfv.I.21.338/2020/8., Gfv.VII.30.371/2020/7., Pfv.I.20.125/2021/3. számú határozatok, továbbá a BH2019. 84. számon közzétett eseti döntés).

Kiemelte, hogy az átláthatóság hiánya önmagában nem okozhatja az árfolyamkockázatra, mint a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét, mert ahogy azt az EUB több határozatában is kifejtette, a világosság és érthetőség hiánya vizsgálhatóvá teszi a jogokban és a kötelezettségekben a jóhiszeműség és tisztesség követelményével ellentétesen a szerződéskötés időpontjában a fogyasztó felperesek terhére kialakult, az EUB C-415/11. számú Aziz ítéletében értelmezett jelentős egyenlőtlenség fennállását, amelyet a felpereseknek kellett bizonyítani és amely a perbeli esetben nem állapítható meg. A deviza alapú konstrukcióból eredő árfolyamkockázattal szemben a kedvezőbb kamatmérték állt, amely a szerződéskötéskor alacsonyabb törlesztő részletet eredményezett, amelynek következtében a fogyasztó hátrányára egyensúlyeltolódás nem állhat fenn, az árfolyamváltozás szerződéskötést követő bekövetkezése és annak mértéke, vagyis az utólagos egyensúlytalanság pedig – ahogy az a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 1. pontjából is következik – az érvénytelenség körében nem értékelhető. A világhálóról kinyert grafikon adataival kívánta alátámasztani, hogy 2005-2010. években a deviza alapú hitelek a forintHITELEKNÉL jóval elterjedtebbek voltak. A deviza alapú lakáshitelek átlagos törlesztő részletét mutató grafikon adataival azt kívánta igazolni, hogy egy átlagos deviza alapú hitel minden időszakban jobb döntésnek bizonyult egy átlagos piaci kamatozású forintHITELENNÉL.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyására és az alperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés VII. pontja és a külön íven szövegezett Tájékoztató tartalma nem biztosítja a felperesek számára az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeinek megfelelő megismerhetőségét és annak értékelését. A szerződés VII.2. pontja csupán kockázattelepítésről rendelkezik, de tájékoztatást nem foglal magában, a felperesek szerződésbe foglalt nyilatkozatával – ahogy azt az EUB a C-449/13. számú CA Consumer Finance SA ítéletében kifejtette – a tájékoztatási kötelezettség teljesítése nem igazolható. Álláspontjuk szerint az elsőfokú döntés megfelel a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat [19]-[26] pontjaiban és [34] pontjában meghatározott követelményeknek. A fellebbezésben hivatkozott eseti döntések egyrészt a jogegységi hatályú határozat [31] pontjában foglaltakra figyelemmel, másrészt pedig azért nem relevánsak, mert az alperes általános kölcsönszerződéseire képest a perben többléteényállási elemként merült fel, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás a kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg történt és a szerződésben türelmi időt kötöttek ki, ami még tovább növelte a felperesek árfolyamkockázattal szembeni kitettséget. Ezzel kapcsolatosan azonban tájékoztatást nem kaptak, a tájékoztatás csak arra volt alkalmas, hogy a felperesekben a szerződéskötéskor az az elképzelés alakuljon ki, mintha az árfolyamváltás hosszú távon kiegyenlítődne.

A fellebbezésben foglaltak kapcsán kiemelték, hogy az alperes alaptalanul hivatkozik a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 4. §-ának megsértésére, mert az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás az alperes törvényi kötelezettsége volt, így a felperesektől nem várható el, hogy külön pénzügyi és jogi szakértő segítségét vegyék igénybe egy olyan kölcsönszerződés megkötésénél, amelynek feltételeit törvény rendezi. A felperesek felróható magatartást nem tanúsítottak, az alperes azonban jogszabályi kötelezettségét megszegve nem tárta fel előttük a szerződés tényleges kockázatát, mert nem mutatta be, hogy a kölcsön felvétele milyen gazdasági következményekkel jár. Az árfolyamváltásból eredő kockázattal szembenálló kamatelőny csak látszólagos volt és hamar megszűnt. A fellebbezésben szereplő grafikon éppen azt a felperesi érvelést támasztja alá, hogy a deviza alapú szerződések az árfolyamkockázat miatt nem teljesítették a kedvező kamat iránti igényeket és miután a grafikon 2010. évet követően a deviza alapú kölcsönök számának egyértelmű csökkenését jelzi, nem támasztja alá a devizakölcsönök előnyeivel összefüggő alperesi érvelést. Ezt a másik grafikon sem erősíti meg, amelyből éppen az olvasható ki, hogy a forintkölcsönök részlete még az emelkedés ellenére sem éri el a felvételtkor mértéket, míg a deviza alapú kölcsönöké végig magasabb. Az alperes ezért tévesen állította, hogy a deviza alapú hitel minden időszakban jobb döntésnek bizonyult a forinthitelnél, a forint és a svájci frank alapú kölcsönök kamat feltételeit vizsgálva az is megállapítható, hogy az árfolyamkockázatot az alperes által alkalmazott kamat nem ellentételezte. Hivatkoztak arra is, hogy a Tájékoztatót és a szerződést ugyanazon a napon írták alá, így nem állt kellő idő rendelkezésükre a Tájékoztatóban foglaltak tanulmányozására, esetlegesen annak szakértővel történő megvizsgáltatására. Kiemelték továbbá, hogy a Kúria a Gfv.VI.30.467/2020/9. számú közbenső ítéletében a perbelihez hasonló tájékoztatás kapcsán azt állapította meg, hogy az nem volt világos és érthető.

A Fővárosi Ítéletábra teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét [polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 228. § (4)

bekezdés], amelynek során a rPp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátot jelentett, hogy a felperesek nem támadták és az alperes fellebbezése sem érintette azokat az indokokat, amelyek alapján az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelenségét a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai alapján nem látta megállapíthatónak, továbbá amelyekre figyelemmel a ténytanúsítvánnyal kapcsolatos szerződési feltételt nem találta tisztességtelennek.

Az alperes fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a döntéssel és annak indokaival azonban a Fővárosi Ítéltábla a következők miatt nem értett egyet.

Az árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége a szerződés jellegéből, deviza alapúságából, a folyósított kölcsönnek a szerződés II.1. pontjában írtak szerint a folyósítás napján érvényes – az alperes által alkalmazott és az alperes hirdetményében közzétett számlakonverziós – deviza vételi árfolyamon kiszámított svájci frank összegben való nyilvántartásából és a szerződés IV.4. pontjának azon kitételéből következik, amely szerint nem svájci frankban történő teljesítés esetén az alperes számlakonverziós deviza eladási árfolyamon határozza meg a más pénznemben – a perbeli esetben forintban – fizetendő összeget. A kockázatviselés korlátlanúsága pedig abból fakad, hogy a felperesek az így meghatározott mindenkori törlesztő részlet megfizetésére vállaltak kötelezettséget, amelyet a szerződéskötést követően közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatuk 6. pontjának utolsó bekezdésében meg is erősítettek, amely szerint vállalták, hogy az árfolyamváltozásból eredő terhekkel esetlegesen hirtelen megnövekvő törlesztő részleteket is megfizetik. A felperesek tehát az árfolyamkockázat korlátozás nélküli, vagyis a forint árfolyamának bármely okból bekövetkező és bármilyen mértékű negatív változásából eredő terhek viselését vállalták, és az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy az erre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélése során elsődlegesen azt kellett eldönteni, hogy a tájékoztatás világos és érthető volt-e a felperesek számára, amelynek során kizárólag az okiratok tartalmát, azaz a külön íven szövegezett Tájékoztatóban, továbbá a szerződés svájci frank klauzulának nevezett VII. pontjában foglaltakat lehetett figyelembe venni, mert ettől eltérő vagy ezt meghaladó tartalmú tájékoztatást a tanúk vallomása nem támasztotta alá. Ebből az is következik, hogy nem csupán az alperes nem tudott eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének abban a tekintetben, hogy az írásban rögzítetteket meghaladó, annál részletesebb tájékoztatást nyújtott volna az árfolyamkockázatról a felperesek részére, hanem a felperesek sem tudták bizonyítani az írásbelitől eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatás megtörténtét a svájci frank stabilitására, a perbeli ügyletben rejlő jelentéktelen kockázatra nézve.

A tájékoztatás tartalmi megítélését illetően az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott világosság és érthetőség követelményét a nemzeti bíróságok számára kötelezően (C-92/11. számú RWE ítélet [58] pontja) az EUB több határozatában is kiterjesztően értelmezte, amely szerint az nem korlátozható kizárólag a feltételek alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, hanem egyértelmű tájékoztatást kell adni a fogyasztó számára a szerződési feltételeket, illetve azok hatásait és

következményeit illetően is (egyebek között C-26/13. számú Kásler ítélet [71], [72] és [75] pontjai, C-96/14. számú Van Hove ítélet [50] pontja). A tájékoztatásnak ezért ki kell terjedni a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [49] pontja, C-51/17. számú Ilyés ítélet [74] pontja), valamint a C-26/13. számú Kásler ítélet [75] pontjában meghatározottak szerint átlátható módon fel kell tüntetni a külföldi pénznem átváltási mechanizmusa konkrét működésének a szerződésben meghatározott további mechanizmusokkal való összefüggését olyan módon, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni tudja a számára ebből eredő gazdasági következményeket. A C-609/19. számú PNP Paribas SA ítéletben kifejtettek szerint kifejezetten fel kell hívni a fogyasztó figyelmét a lehetséges árfolyamváltozáshoz kapcsolódó hosszú távú és jelentős negatív következményekre, a devizában való nyilvántartás különös kockázatára, valamint arra, hogy a vállalt árfolyamkockázat gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat a fogyasztó számára, amennyiben az a pénznem amelyben jövedelmét kapja leértékelődik ahhoz a devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották (C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [50] pontja, C-51/17. számú Ilyés ítélet [75] pontja).

Az Irányelvben megfogalmazott átláthatóságnak a fenti előzetes döntéshozatali ítéletekben értelmezett követelményét a bíróságok számára kötelezően a Kúria a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban értelmezte, amelynek [34] pontja szerint a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, hogy akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a fenti követelményeket a szerződés VII.2. pontjában foglalt tájékoztatás önmagában nem elégíti ki, azonban a perbeli esetben a szerződésbe foglalt tájékoztatást a külön íven szövegezett Tájékoztatóval együtt kellett értelmezni. A közbenső ítélet kikövetkeztethető indokai szerint az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a kapott tájékoztatásból az árfolyamkockázat mibenléte, annak előre nem látható és nem kiszámítható, de a futamidő alatt is reálisan bekövetkezhető lehetősége világos és érthető volt, de a tájékoztatást – a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.331/2020/3. számú rész- és közbenső ítéletben írtakkal egyező indokok mentén – azért nem tartotta megfelelőnek, mert nem biztosította a felperesek számára az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeinek megfelelő megismerhetőségét, mert nem tűnt ki belőle világosan és érthetően, hogy a perbeli hitel a forinthitelekhez képest a felperesekre nézve fokozott kockázattal jár, amelynek következtében fizetési kötelezettségeik bármilyen mértékben korlátlanul, akár többszörösére is megemelkedhetnek, továbbá az árfolyamváltozás kockázatát a forinthiteleknél kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalják. Ez utóbbit illetően a Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a 6/2013. Polgári jogegységi határozat is köztudomású tényként kezeli, hogy a perbeli időszakban a fogyasztók azért adósodtak el deviza alapon, mert ez a konstrukció a

forinthiteleknél alacsonyabb kamatmérték miatt kedvezőbb volt számukra és a felperesek előadásából kitűnően őket is ezek az előnyök indították a perbeli szerződés megkötésére, mert a jövedelmi és vagyoni viszonyaik nem tették lehetővé a magasabb törlesztő részletű forinthitel felvételét.

Az okiratokba foglalt tájékoztatásból pedig az átlagfogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára is nyilvánvalónak kellett lennie annak, hogy az adott ügylet kockázata abban áll, hogy a kölcsöntartozás devizában van nyilvántartva, míg jövedelmük forintban keletkezik, így a devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét a forint/svájci frank átváltási árfolyamának mértéke határozza meg, vagyis a törlesztő részlet forintra átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul, amely árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható, előre nem kiszámítható, de a futamidő alatt is bármikor bekövetkezhetők körülmények függvénye. Az árfolyamváltozásból eredő terhek korlátlan viselésének kötelezettsége pedig világosan kitűnik a külön íven szövegezett Tájékoztatóból, amely szerint az alperes nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt keletkező fogyasztói többlet-terheket átvállalja, továbbá nem vállal kötelezettséget a kedvezőtlen változásokról való tájékoztatásra, ezért az adós fogyasztón múlik a változások követése és ez alapján „bármilyen intézkedés” megtétele. A szavak általánosan elfogadott jelentése és az eset körülményeire tekintettel e tájékoztatás alapján egyértelmű és a szerződő felek sem érthették másként, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben, azaz korlátozás és felső határ nélkül a felperesek viselik. Ennek a ténynek a megértését támasztja alá a szerződéskötés után megtett, de a rPtk. 209. § (2) bekezdése szerint a világosság és érthetőség körében szintén értékelendő közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat azon kitétele, hogy az adósok az árfolyamváltozás miatt esetlegesen hirtelen megnövekvő törlesztő részletek megfizetését kifejezetten vállalják.

Az árfolyamkockázatnak a fogyasztó pénzügyi-, vagyoni helyzetére gyakorolt gazdasági hatásait illetően az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott határozatai értelmezése tárgyában kiadott Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozattal kiegészült 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a tájékoztatás akkor minősíthető világosnak és érthetőnek, ha az átlagfogyasztó fel tudja ismerni annak veszélyét is, hogy a forint árfolyamának a nyilvántartásba vételi devizanemhez képesti romlása valós kockázat, amely akár jelentős is lehet és gazdasági helyzetét súlyosan érintheti. A Kúria a perbelivel azonos tartalmú, vagyis a szerződés VII.2. pontjának a külön íven szövegezett Tájékoztató tartalmával kiegészült árfolyamkockázati tájékoztatást több alkalommal vizsgálta és azt egyebek között a Pfv.I.21.161/2021/10., Gfv.VI.30.226/2021/9., Gfv.VI.30.229/2021/6., Gfv.V.30.298/2021/8., Gfv.VI.30.389/2021/5., Gfv.VI.30.421/2021/9., Gfv.VI.30.465/2021/8., Gfv.VI.30.548/2021/5. és a Gfv.VI.30.077/2022/8. számú felülvizsgálati határozataiban a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban foglalt vizsgálati szempontok mentén is világosnak és érthetőnek találta, mert ahogy azt a később hivatkozási alapul szolgáló Gfv.VI.30.226/2021/9. számú felülvizsgálati ítélet indokolásának [43] pontjában megállapította „A szerződésbe foglalt és a külön okiratban átadott tájékoztatásból kitűnik, hogy a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, továbbá figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amelyet az alperes nem vállal át. Így a Tájékoztató alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére

kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.”

Az elsőfokú bíróság határozatának [44] pontjában a Kúria Pfv.I.20.115/2021/5. számú felülvizsgálati ítéletére hivatkozással iratellenes megállapítást tett arra nézve, hogy „... a tájékoztatás tartalma nem felel meg a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban, a C-26/13., a C-186/16., a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ügyekben született határozatokban foglaltaknak”, mert a Kúria az elsőfokú bíróság által megjelölt felülvizsgálati ítélete [25] pontjának utolsó bekezdésében éppen az elsőfokú bíróság által idézettel ellentétes megállapítást tett, mert azt mondta ki a perbelivel azonos megszövegezésű tájékoztatásról, hogy annak tartalma a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban és az EUB idézett előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglaltaknak megfelel.

A perbeli esetben sem a tájékoztatás ideje, sem pedig az életbiztosítással vegyes konstrukció miatt a tőketörlesztést érintő speciális rendelkezések folytán az alábbi indokok szerint nem merült fel olyan tény vagy körülmény, amely a Kúria fentebb megjelölt határozataiban kifejezésre juttatott joggyakorlatától eltérő következtetés levonására teremtené alapot.

A Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.331/2020/3. számú rész- és közbenső ítéletét – amelynek indokaira az elsőfokú bíróság a döntését túlnyomó részében alapította – hatályában fenntartó Gfv.VI.30.467/2020/9. számú közbenső ítélet [13] pontjában foglalt indokolás szerint a Kúria a perbelivel azonos tartalmú tájékoztatást annak tartalma alapján megfelelőnek, vagyis világosnak és érthetőnek találta. A szerződési feltétel tisztességtelenségét abban a perben felmerülő egyedi tényállási elemek, illetve körülmények miatt azért látta megállapíthatónak, mert az a tájékoztatás nem kellő időben történt ahhoz, hogy a fogyasztók megfontolják az árfolyamváltozás következményeit.

A tájékoztatás átláthatósága szempontjából az EUB valóban jelentőséget tulajdonít annak, hogy a pénzügyi szolgáltató a fogyasztó részére mikor adja meg a tájékoztatást, azonban az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezése körében több határozatában is csupán azt a követelményt fogalmazza meg, hogy a tájékoztatásnak kellő időben kell megtörténnie ahhoz, hogy a kapott információk alapján a fogyasztó megalapozott döntéseket hozhasson. A tájékoztatásnak a szerződéskötés előtt kell megtörténnie, mert a fogyasztó többek között ezen ismeret alapján dönti el, hogy a szolgáltató által előre meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (EUB C-92/11. számú RWE ítélet [44] pont, C-26/13. számú Kásler ítélet [70] pont, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [48] pont, C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pont, C-609/19. számú BNP Paribas ítélet [41] pont). Arra nézve azonban nincs egységesen felállított és felállítható követelmény, hogy a tájékoztatásnak mennyi idővel kell a szerződéskötést megelőznie, a döntéshez elegendő idő megítélése az eset körülményeit figyelembe véve a bíróság mérlegelési körébe tartozik és a tájékoztatás idejére nézve ugyanerre a következtetésre jutott a Kúria a felperesek által is hivatkozott Gfv.VI.30.467/2020/9. számú közbenső ítéletének [17] és [19] pontjaiban, amely szerint a mérlegelés körében egyebek mellett jelentősége van annak, hogy a fogyasztó a per kezdetétől következetesen állítja-e,

hogy a tájékoztatás áttanulmányozásához és megértéséhez nem állt rendelkezésére elegendő idő, továbbá, hogy a pénzügyi szolgáltató mit hoz fel ennek ellenérveként.

A perbeli esetben a felperesek a szerződéskötés folyamatában, a szerződés megkötésének napján, de a kölcsönszerződés aláírását megelőzően kapták meg a külön íven szövegezett Tájékoztatót. Nem volt figyelmen kívül hagyható, hogy a felperesek a 2021. február 11-i tárgyaláson történt első meghallgatásuk alkalmával nem tettek említést arról, hogy nem állt megfelelő idő rendelkezésükre a Tájékoztató és a szerződés áttanulmányozására, mert az ügyintézők sürgették őket. A II. rendű felperes előadásából éppen ellenkezőleg az állapítható meg, hogy a Tájékoztatót elolvasta, az árfolyamkockázatnak a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására rá is kérdezett és erre kapta azt a bizonyítékokkal meg nem erősített, csupán a saját tényállításán alapuló felvilágosítást, hogy a törlesztő részlet nem fog nagy mértékben emelkedni, a biztosítás hozama teljes egészében fedezni fogja a tőketartozást. A felperesek a 2021. október 26-án meghozott Gfv.VI.30.467/2020/9. számú felülvizsgálati közbenső ítélet – amelyben a Kúria a fentebb már kifejtettek szerint a kellő idő hiánya miatt látta megállapíthatónak az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségét – csatolásával egyidejűleg, a 2021. november 19-én benyújtott beadványukban hivatkoztak első alkalommal arra, hogy nem volt elegendő idejük az árfolyamváltozás következményeinek megfontolására, mert a Tájékoztató átadása a szerződés aláírásának napján történt, így nem volt biztosítva a megfelelő idő a megalapozott döntés meghozatalához, amit az alperes vitatott, kiemelve, hogy a felpereseknek nem kellett aznap szerződniek, lehetőségük lett volna arra, hogy a Tájékoztatót bármilyen hosszú ideig tanulmányozzák, akár szakértő segítségét is igénybe véve. Ezt követően a felperesek a 2021. november 23-i tárgyaláson saját képviselőjük kérdésére adták elő, hogy az ügyintéző siettetten őket, mert sokan várakoztak, ezért gyorsan kellett aláírni a szerződést, ugyanakkor az I. rendű felperes ugyanezen a tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy megértette a Tájékoztatóban foglaltakat, éppen ezért kérdezett rá, hogy mi lesz, ha változik az árfolyam.

A Fővárosi Ítéltábla a felperesek érvelésével kapcsolatosan kiemeli: ahogy azt a Kúria is megállapította, önmagában abból a körülményből, hogy a szerződéskötés folyamatában, a szerződés aláírásának napján történik a tájékoztatás, semmilyen következtetés nem vonható le arra, hogy a tájékoztatás ideje megfelelő volt vagy sem. A perbeli esetben figyelembe kellett venni, hogy a felperesek a 2016 februárjában indult perben csak a Gfv.VI.30.467/2020/9. számú felülvizsgálati határozat tartalmának megismerését követően, az abban kifejtett indokok mentén tettek konkrét tényállítást a tájékoztatás megismeréséhez és megértéséhez szükséges idő hiányára nézve, holott korábban a személyes meghallgatásuk során a szerződéskötés körülményeire részletes nyilatkozatot tettek, a sürgetésre, a gyors döntéshozatal szükségességére még csak nem is utaltak, ezzel ellentétben a személyes előadásukból az következik, hogy a szerződésbe és a külön okiratba foglalt tájékoztatást el tudták olvasni, azt meg is értették, hiszen azzal kapcsolatosan kérdéseket fogalmaztak meg. A külön íven szövegezett Tájékoztató mindössze egy oldal terjedelmű, az átlagfogyasztó számára érthető megfogalmazással, átláthatóan mutatja be a deviza alapú kölcsön mibenlétét és annak kockázatait, amelyet a felperesek el is olvastak, így alaptalanul hivatkoztak arra, hogy nem állt kellő idő rendelkezésükre annak áttanulmányozására. A felperesek maguk sem állították, hogy a hosszabb idő biztosítására vonatkozó igényüket jelezték volna az alperes ügyintézője felé, azt pedig a felperesek perindítást követő mintegy öt év elteltével megtett előadása alapján nem lehetett bizonyított tényként megállapítani, hogy az alperes a szerződés

aláírásának sürgetésével vagy egyéb módon akadályozta volna őket a megalapozott döntés meghozatalában. Mindezekre tekintettel a tájékoztatás idejével kapcsolatosan előadott felperesi kifogások és az ebből levont következtetések is alaptalanok voltak, a perbeli esetben azt lehetett megállapítani, hogy a felperesek számára elegendő idő állt rendelkezésre ahhoz, hogy a szerződéskötés előtt megfontolják az árfolyamváltozás következményeit és a szerződés aláírásával megalapozott döntést hozhassanak.

Annak, hogy a perbeli konstrukcióban a felpereseknek 296 hónapon keresztül csak ügyleti kamatot kellett fizetniük, míg a tőketörlesztés négy alkalommal 2018. május 15-étől ötévente vált esedékessé, az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem volt az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás világosságát és érthetőségét döntően befolyásoló jelentősége. Az, hogy a felperesek tőketartozása a szerződéskötéstől számított mintegy tíz évig nem csökkent a szerződés IV.4. és IV.5. pontjainak rendelkezéseiből egyértelműen következik, mert az adott konstrukcióban a felperesek a törlesztő részletben csak ügyleti kamatot fizettek, az első tőketörlesztés a szerződéskötést követő tíz év elteltével, 2018. május 15-én vált esedékessé, így értelemszerű, hogy legkorábban ebben az időpontban lehetett a tőke törlesztésére elszámolni. A tőketörlesztést is magukban foglaló törlesztő részletek szerződésben rögzített összegéből (14.819,6 svájci frank, 2 x 18.524,5 svájci frank, valamint 22.229,4 svájci frank) önmagában is következik, hogy az esetleges negatív irányú árfolyamváltozás nagyobb terhet jelenthet, de ez a választott konstrukcióból és abból ered, hogy a felperesek a tőkét és az ügyleti kamatot a 300 hónapos futamidő alatt nem egyenletesen elosztva, hanem a teljes tőketartozást négy részletben vállalták visszafizetni, amely konstrukció nyilvánvalóan előnyös volt a felperesek számára, illetve megfelelt a szerződéskötéskori fizetőképességüknek. Ha a kapott tájékoztatásból – ahogy azt a Kúria több határozatában, egyebek között a Gfv.VI.30.226/2021/9. számú felülvizsgálati ítélet [43] pontjában megállapította – az átlagfogyasztó számára világos volt, hogy az árfolyamváltozás kockázata reális, bármilyen mértékű lehet és a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, akkor annak is világosnak és érthetőnek kellett lennie, hogy csak a kamattörlesztést magában foglaló törlesztő részletek több mint negyvenszeresét kitevő 2018. május 15-i, majd az ezt követő még ennél is magasabb összegű tőketörlesztésekre számítva ez milyen súlyos tehernövekedést eredményezhet.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a felpereseknek valójában a tőketartozást érintően a szerződésből eredő árfolyamkockázatot viselniük már nem kellett, mert a 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: DH3 tv.) 10. §-ában meghatározott kötelező árfolyamon elvégzett forintosítás már az első tőketörlesztés esedékességét megelőző mintegy három évvel megszüntette a jövőre nézve az árfolyamkockázatot. A szerződési feltétel tisztességtelenségét ugyan a megkötés időpontjára kell vizsgálni, azonban a szerződéskötést követően bekövetkezett változásokat sem lehet figyelmen kívül hagyni, amely szerint a forintosításig az árfolyamkockázat csak az ügyleti kamat tekintetében merült fel, de a 2012. augusztus 8-i szerződésmódosítás lehetővé tette a felperesek számára, hogy ezt is 180 forint/svájci frank rögzített árfolyamon törlesszék, majd a DH3 tv. az árfolyamkockázatnak való kitettséget a jövőre nézve, még a tőketörlesztés esedékessé válása előtt megszüntette. Az az elsőfokú bíróság által tett megállapítás tehát, hogy a perbeli konstrukcióból adódóan az árfolyamváltozás kedvezőtlen hatása jelentősen érvényesült, magából a konstrukcióból a tőketörlesztést magában foglaló részletek magasabb összegéből, nem pedig a tájékoztatás milyenségéből következett.

Mindezen indokok alapján nem merült fel a perben olyan egyedi tény vagy körülmény, amelynek alapján a perbelivel azonos tartalmú tájékoztatást világosnak és érthetőnek minősítő fentebb megjelölt határozatokból tükröződő következetes gyakorlattól eltérő következtetésre lehetne jutni. Ebből az is következik, hogy az árfolyamkockázat viselését korlátlanul a felperesekre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége az erről adott világos, érthető és átlátható tájékoztatás miatt nem vizsgálható és nem állapítható meg.

Erre tekintettel nem volt jelentősége, ezért a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezés kapcsán csupán megjegyzi, hogy az alperes helytálló érvelése szerint a hiányos tájékoztatásból fakadó átláthatóság hiánya önmagában nem dönti el az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének kérdését, csupán vizsgálhatóvá teszi azt, hogy létrejött-e ezáltal a fogyasztó hátrányára a jogok és kötelezettségek egyensúlyában bekövetkező eltolódás [rPtk. 209. § (1) bekezdés], vagyis a tisztességtelenség megállapításához konjunktív feltételként szükséges a jogok és kötelezettségek szempontjából a fogyasztó hátrányára előidézett jelentős egyenlőtlenség is (EUB C-421/14. számú Banco Primus SA ítélet, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet, C-118/17. számú Dunai ítélet).

A Fővárosi Ítéltábla a kifejtett indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Erre tekintettel a felperesek az elsőfokú eljárásban pervesztesek lettek, ezért a rPp. 78. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése szerint egyetemlegesen kötelesek az alperes ügyvédi munkadíjból álló, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján 100.000 forint + áfa összegben megállapított perköltségének megfizetésére, amelyet a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú eljárásban kifejtett tevékenység idő- és munkaszükséglete alapján mérsékel, ennek keretében hangsúlyosan vette figyelembe, hogy az alperes által benyújtott jelentős terjedelmű beadványok túlnyomórészt a más hasonló tárgyú perekben már előadott érvek megismétlését, valamint bírósági döntésekből idézett indokokat foglaltak magukban. A személyes illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt kereseti illeték egyetemleges megfizetésére szintén a felperesek kötelesek, amelynek összegét a Fővárosi Ítéltábla a marasztalási kereset alapján 8.859.367 forint pertárgyérték alapul vételével állapított meg, mert az eredeti kereseti kérelem szerint nem a kölcsön összegét, nem is a tartozásként állított összeget, hanem az alperes nyilvántartása szerinti és a felperes állítása szerinti kölcsöntartozás különbözetét kellett a pertárgy értékeként figyelembe venni [rPp. 24. § (1) bekezdés], ami 8.049.098 forint (16.792.068 forint–8.742.970 forint) volt, amelyhez képest a marasztalási kereset összege magasabb volt.

A fellebbezés eredményre vezetett, ezért a felperesek a rPp. 239. §-a alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése szerint kötelesek az alperes másodfokú perköltségének viselésére, amely a fentiek szerint megállapított pertárgyérték után számított 708.750 forint fellebbezési illetékből és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a fentiekben kifejtettekkel egyező indokok alapján mérsékelte 23.500 forint + áfa ügyvédi munkadíjból áll.

Az alperes az eltérő pertárgyérték számítás miatt szükségtelenül fizetett meg 38.688 forint fellebbezési illetéket, amely összeget az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 80. § (1) bekezdés f) és g) pontjai alapján az állami adóhatóságtól visszaigényelheti.

Budapest, 2022. október 25.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke

Dr. Matosek Edina s.k.
s.k.

előadó bíró

Dr. Felker László

bíró